

Vatikán: Benedikt XVI. vyhlásil nových svätých

Pápež Benedikt XVI. dnes v Bazilike svätého Petra vo Vatikáne vyhlásil 5 nových svätcov. Podľa hlavy katolíckej cirkvi tieto osobnosti duchovného života dosiahli svätosť svojimi obetavými činmi a prácou, ktorá nebola vždy podľa spoločenských konvencií. Medzi najznámejších patrí teraz už svätý Damián, ktorý sa venoval malomocným deťom. Na slávnostnú kanonizáciu prišli do Ríma tisíce veriacich z celého sveta. **STV Jednotka, 11.10.2009**

Slovenská Zlatá biblia pre pápeža

Do Vatikánu sa dostala slovenská Zlatá biblia. Zberateľská verzia Svätého písma, ktorú zdobia maľby z archívov Rakúskej národnej knižnice, je odteraz súčasťou pápežovej knižnice. Benedikt XVI. ju dostal ako osobný dar počas generálnej audiencie.

Redaktorka TV Markíza: „Je deň pápežovej generálnej audiencie. Na Námestie svätého Petra už od skorého rána prúdia tisícky ľudí. Za krásneho slnečného počasia prišlo pred Baziliku svätého Petra okolo 20 tisíc pútnikov. Prišli aj pútnici zo Slovenska. Pápež nám venoval pár viet v slovenčine.“

pápež Benedikt XVI.: „S láskou vítam slovenských pútnikov. Všetkých vás zehním.“

Redaktorka TV Markíza: „Vrcholom tohtotýždňovej generálnej audiencie z nášho pohľadu bol moment, keď pápež dostal ako dar slovenskú Zlatú bibliu. Táto reprezentatívna verzia Svätého písma prišla na náš trh v limitovanom náklade 500 kusov. Všetky sú ručne viazané v červenej koži.“

Iba jediný kus vyrobili v smotanovo bielej a práve ten dostal Svätý Otec.“

Andreas Kaulfuss, predseda predstavenstva IKAR: „Pápež mal z tej biblie ohromnú radosť, pretože je to krásna práca, ocenil to. Hovoril, že má veľkú radosť, že niekto vydal tak nádherné knihy.“

Gabriela Belopotocká, riaditeľka vydavateľstva IKAR: „S akou radosťou prijal ten náš darček, myslím, že to je pre mňa nezabudnuteľný zážitok do konca môjho života.“

Vendelín Pleva, riaditeľ Spolku svätého Vojtecha: „Dnes to bolo výnimočné, pretože sme prinášali Svätému otcovi božie slovo v slovenčine vo veľmi krásnom umeleckom prevedení.“

Redaktorka TV Markíza: „Práve Spolok svätého Vojtecha poskytol oficiálne slovenské preklady Starého i Nového zákona.“

kardínal Jozef Tomko: „Tá vonkajšia forma má viesť k tomu, aby sme to cenili aj to, čo, aj ten obsah.“

Redaktorka TV Markíza: „Celý náklad slovenskej Zlatej biblie sa u nás vypredal za rekordne krátky čas, za necelý týždeň.“

Lubica Pilzová
TV Markíza, 11.10.2009

Katolícka univerzita v Ružomberku splnila kritériá pre začlenenie medzi univerzitné vysoké školy

Katolícka univerzita v Ružomberku splnila kritériá pre začlenenie medzi univerzitné vysoké školy. Podľa jej rektora Tadeusza Zasepu, škola pristúpila k opatreniam, ktoré sa týkali najmä počtu prijímaných študentov na pedagóga, zvyšovania kvalifikácie pedagógov či koordinácie vedeckej činnosti. Rektor zároveň ubezpečuje študentov, že všetky študijné programy sú akreditované.

Rádio Slovensko, 13. 10.2009

Železničiarri majú patrónku

Naši železničiarri už majú svoju patrónku. Je ňou svätá Katarína Alexandrijská, ktorá chráni aj poľských dopravcov. Na svätú omšu do Múzea dopravy prišli železničiarri zo Slovenska aj susedného Poľska, aby si uttili svoju ochranku. Po slávnosti múzeum otvorilo svoje dvere aj pre verejnosť.“

Redaktorka STV: „Bratislavské Múzeum dopravy sa dnes doslova premenilo na kostol.“

Róbert Bezák, trnavský arcibiskup: „Sme dnes slávil aj tých železničiarov, ktorí možno ani nevieme ako položili život pri tých nešťastiach, pri kalamitách, pri práci.“

Redaktorka STV: „Legenda hovorí, že Katarína žila v 3.

storočí v Egypte a bola neobyčajne krásna a vzdelaná.“

Róbert Bezák, trnavský arcibiskup: „Takže by sme asi boli radi, keby tie železnice boli také krásne, také obnovené, stále nás tak prívetivo vždy vedeli sa na nás usmiať.“

Redaktorka STV: „Vlakových nešťastí na Slovensku pribúda.“

Množia sa aj prípady ľudí, ktorí si siahajú na život tým, že sa vrhajú pod vlak. Rušňovodiči sa s tým ťažko vyrovnávajú. Viacerí veria, že patrónka im v ťažkých chvíľach pomôže.“

Ewaryst Waligarsky, exminister dopravy a námorníctva v Poľsku:

„Železničiarom u nás to dodalo silu a pomohlo.“

Michal Chúpek, generálny riaditeľ Železničnej spoločnosti Slovensko: „Bol som prevrpený tým entuziazmom ľudí v Poľsku, ktorí duševne verili, že tá patrónka ich je.“

Anketa: Opýtaný 1: „Ja si myslím, že 100% pomôže na duši niektorým železničiarom.“

Opýtaný 2: „Nad nimi bude mať ochrannú ruku.“

Opýtaný 3: „Všetci majú nejakú patrónku, baníci majú Barbaru.“

Redaktorka: „Výrezávanú sochu Kataríny budú môcť vidieť cestujúci na stanici v Kysaku. Svätú Katarínu uznávali ako patrónku v Poľsku už v 19. storočí. Naši železničiarri veria, že ochráni aj ich.“

STV Jednotka, 11.10.2009

Väzenské dámy a drámy

Strach je vzrušujúci, tvrdí forenzný psychológ Anton Heretik v komentári k vlne kriminálnych príbehov, ktorá zaplavila naše televízie. Máme obavy z možných útočníkov, ale aj z toho, že sa nimi sami v hraničnej situácii staneme. A ak je páchatelom žena, zločin nabere na Jedinečnosti“.

Jedinou ženskou väznicou je na Slovensku ústav v Nitre-Chrenovej. Svoj trest si tam odpykávajú necelé tri desiatky väzenkýň vo všetkých stupňoch strázenia. Zhruba tretina z nich je opakovane trestaná. Je to jeden z najmladších ústavov podobného typu, jeho zariadenie možno pripomína viac ubytovňu ako väzenie z doby grófa Monte Christa. Ženy majú troj- až štvorposteľové izby, bunky sú spojené sociálnymi a kultúrnymi miestnosťami, majú tam napríklad aj kútik na fajčenie. V rámci svojich povinností pracujú odsúdené ženy na poli, šijú obuv či hračky, vo voľnom čase môžu navštevovať krúžky, vypožičiavať si knihy, cvičiť či zúčastňovať sa omši v kaplnke. Kapacita tohto zariadenia však stále neumožňuje naplniť zákon, ktorý dnes teoreticky umožňuje mať vo väzení aj dieťa.

Napriek podmienkam výkonu trestu, ktoré nie sú dnes drastické, patrí skúsenosť z väzenia k tým, o ktorej si radšej necháme len rozprávať.

Väzenské drámy sú filmovým žánrom, úteky väzňov opakujúcou sa témou rôznych umeleckých spracovaní.

Práve na túto strunu hrá aj seriál Odsúdené, zasadený do pikantného prostredia ženskej väznice. Tento žánr nezdieľa s filmom Šerif za mrežami, ktorý tento týždeň predstavujeme v rámci reedície filmov zo šesťdesiatych rokov, ambíciu autenticity. Ani jeho tvorcovia si nenamýšľajú, že ide o verný obraz skutočnosti. „Odsúdené sú fikcia,“

hovorí ich režisér Róbert Sveda pričom dodáva, že jeho úlohou je dať dôveryhodnosť vymysleným charakterom aj prostrediu, aby divák bral príbehy ako skutočné.

Pre začínajúcu autorku Zuzanu Homíkovú, ktorá sama väzenie zažila, ide však o priveľmi povrchné zneužitie silnej témy. Pachut' života za mrežami znášala dva roky. Dnes o tom píše, hrá, spovedá sa.

Zuzana Uličianska, SME 10.10.2009

Klaus vytiahol sudetských Nemcov

Český prezident prekvapil. Žiada výnimku z charty

Václav Klaus tvrdí, že Lisabonská zmluva pomôže sudetským Nemcom. Podľa vládnych analýz reformná zmluva vylučuje prelomenie Benešových dekrétov.

Český prezident Václav Klaus zostal verný svojej povesti nevypočítateľného politika. Dva roky po tom, čo sa Európska únia dohodla na znení Lisabonskej zmluvy a tesne pred ukončením jej ratifikácie prichádza s novou požiadavkou. Už sa neodvoláva na ústavný súd ani na rozhodnutie Írov.

Včera na tlačovej konferencii potvrdil, že žiada pre Českú republiku trvalú výnimku z Charty základných práv Európskej únie, lebo sa obáva, že si na jej základe budú vysídlení sudetskí Nemci nárokovať na vrátenie majetku zhabaného po druhej svetovej vojne. Klaus žiada výnimku ako záruku, že nedôjde k prelomeniu Benešových dekrétov.

Ako Poliaci a Briti

Charta bola ako politická deklarácia schválená už v roku 2000, Lisabonská zmluva jej dáva právnu záväznosť. Podľa Klausu tak Lisabonská zmluva „povedie k ohrozeniu právnej istoty občanov a stability vlastníckych práv v našej krajine,“ pretože umožní Európskemu súdnemu dvoru obchádzať české súdy a preskúmať už platné rozsudky. Klaus obvinil českú vládu, že na túto možnosť počas vyjednávania nemyslela. „Verím, že dodatočne sa ešte dá výnimku vyjednať, hoci

neštandardným spôsobom,“ povedal včera Klaus, ktorý zopakoval, že reformnú zmluvu považuje za zlú.

Klaus žiada rovnakú výnimku, akú majú Poľsko a Veľká Británia, pre ktoré nie je charta záväzná. Briti sa obávali príliš širokého práva na štrajk, katolícke Poľsko možnosti, že by stratilo posledné slovo v takých citlivých otázkach, ako sú interrupcie a vzťahy homosexuálov. Výnimky oboch krajín sú súčasťou Lisabonskej zmluvy.

Iný druh výnimky si v júni vyjednali Íri. Vtedy únia prijala politickú deklaráciu, aby sa vyhla novej ratifikácii.

Rozhodne česká vláda

O podobnú výnimku nemôže Brusel požiadať český prezident, ale len česká vláda. Český premiér Jan Fischer včera pripustil, že vláda sa bude Klausovou podmienkou v pondelok zaoberať. Zopakoval však, že všetky doterajšie analýzy vlády vylúčili prelomenie Benešových dekrétov. Obavy nemá ani Slovensko. „Charta základných práv Európskej únie nepôsobí retroaktívne a bude upravovať právne vzťahy vzniknuté až po termíne vstupu Lisabonskej zmluvy do platnosti,“ uviedlo vo vyhlásení naše ministerstvo zahraničných vecí. Európa i médiá včera riešili základnú otázku, či by Klausova požiadavka znamenala opätovnú ratifikáciu Lisabonskej zmluvy.

Nemenovaný diplomat pre Český rozhlas povedal, že je nepredstaviteľné, aby s tým zvyšné členské štáty súhlasili. **Miriám Zsilleová, SME 10.10.2009**

Albánsko chce telo Matky Terezy

TIRANA. Albánsko žiada od Indie navrátenie ostatkov nositeľky Nobelovej ceny za mier Matky Terezy a od Francúzska zasa ostatky zakladateľa monarchie v Albánsku kráľa Ahmeda Zogu. Tirana chce mať pri 100. výročí narodenia rehoľnej sestry, ktorú v roku 2003 Vatikán blahorečil, jej ostatky doma. **(čtk), SME, 14.10.2009**

Kaplnka na štadióne

BRATISLAVA (sita) - Futbalový štadión MŠK Žilina bude mať ako prvý na Slovensku kaplnku. Posväti ju biskup Galis v nedeľu o 16. 00 h. Slúžiť bude ako duchovné zázemie pre športovcov a zamestnancov klubu. Posviacka kaplnky sa uskutoční pred nedeľňajším šlágram 13. kola Corgoň ligy Žilina - Slovan Bratislava. **Šport, 14.10.2009**

Kaczynski podpísal Lisabon. Na druhý pokus

Pod Lisabonskú zmluvu pribudol podpis poľského prezidenta. Únia rozmýšľa, ako pritlačiť na Klauza.

Poľský prezident Lech Kaczynski podpísal v sobotu Lisabonskú zmluvu. Podpis bol však ohrozený. Nie však preto, že by prezident zaváhal - prestalo mu totiž písať pero. Situáciu zachránil jeden zo spolupracovníkov, ktorý prezidentovi narýchlo požičal svoje pero.

Prezident Kaczynski povedal, že Poľsko dostalo to, o čo sa snažilo: predĺžené hlasovanie podľa nicejských pravidiel, energetickú solidaritu a to, že „záležitosti súvisiace s kompetenciami rozdelenými medzi Úniou a jednotlivými štátmi musia čiastočne zostať v kompetencii národných štátov“. Poliaci dostali aj výnimku v súvislosti s Chartou základných práv Európskej únie. Varšava tak môže mať posledné slovo v citlivých otázkach, ako sú interrupcie a zväzky homosexuálov.

Čaká sa už len na Česko

Poslednou poľskou podmienkou pre ratifikáciu zmluvy bol pozitívny výsledok druhého írského referenda. „Zmena postoja írského národa spôsobila, že Lisabonská zmluva ožila a nie sú už nijaké prekážky pre jej ratifikáciu,“ povedal po podpísaní dokumentu prezident.

Poľsko tak ako predposledná členská krajina EÚ ratifikovala Lisabonskú zmluvu. Poslednou je Česko. Predseda českej vlády Jan Fischer vyjadril spokojnosť, že Poľsko zmluvu podpísalo, ako aj nádej, že „v krátkom čase tak urobí aj jeho krajina“. Zmluvu však stále odmieta podpísať prezident Václav Klaus.

Domáha sa tiež výnimky z Charty základných práv EÚ, tak ako ju majú Poľsko a Veľká Británia. Podľa Klauza by to eliminovalo hrozbu eventúálnych majetkových nárokov vysídlených sudetských Nemcov.

Ako obísť Klauza

Nemeckí a francúzski diplomati teraz údajne uvažujú nad dvoma spôsobmi, ako odstrániť túto poslednú prekážku. Ako píše Sunday Times, jedným spôsobom je odvolanie českého prezidenta a druhým zmena českého ústavy, ktorá by hlavne štátu odobrala právo veta.

„Ak český prezident brzdí demokratický proces a kladie odpor rozhodnutiu parlamentu a vôli ľudu, pohybuje sa za hranou zákona a bude musieť znášať následky,“ povedal nemenovaný nemecký diplomat. Európski diplomati to údajne už riešia diskusiou s českými partnermi.

Zuzana Kohútková, SME, 12.10.2009

14. stretnutie členov Európskej konferencie kresťanských rádii

V dňoch 7. až 9. októbra sa v holandskom meste Hilversum konalo už 14. stretnutie členov Európskej konferencie kresťanských rádii, ktorej členom je aj rádio Lumen. Podľa generálneho riaditeľa rádia Juraja Spuchľáka, bola hlavná téma tohtoročného stretnutia Posolstvo kresťanských rádii v súčasnom svete.

Juraj Spuchľák, generálny riaditeľ rádia Lumen: „Ide o to, akým spôsobom majú prinášať kresťanské rádiá zo sekularizovaného sveta svoje posolstvo, akým spôsobom oslovovať ľudí, aby im pomohli a zároveň aby ukázali aj to, že posolstvo Ježiša Krista a on sám je pomocou pre človeka.“

Riaditeľ Rádia Lumen uviedol, že ďalšou časťou stretnutia bolo Valné zhromaždenie, na ktorom sa zvolil nový predseda Združenia európskych kresťanských rádii.

Juraj Spuchľák, generálny riaditeľ rádia Lumen: „Prinieslo čosi nové, voľbu nového predsedu, ktorým sa stal jezuita z Belgicka páter Tony Soltes. Zaujímavosťou je, že výkonným tajomníkom tohto Združenia kresťanských rádii sa stal pracovník hudobnej sekcie českého rádia Proglas Milan Tesar.“

Na stretnutí sa zúčastnilo 22 predstaviteľov európskych kresťanských rádii. Na budúci rok sa ich predstaviteľia stretnú v maďarskom Egry.

Rádio Lumen, 10.10.2009

Otvárali pradávnú kryptu

V Sološnici na Záhori začali odkrývať tajomstvá kostolnej krypty. Oficiálne tieto priestory staré stovky rokov ešte neotvorili. Dnes sa ukázalo, že do nich ľudská noha predsa len vkročila, plieniť a hľadať zlatý poklad.

Redaktorka TV Markíza: „Chvilka napätia. Poklop sa dvíha a prví odvážlivci vchádzajú do prastarej hrobky. V úzkom priestore je niekoľko truhel a starých predmetov. Kryptu pravdepodobne vyplienili počas protihabsburských povstaní. Po vojne ju raz neoficiálne otvorili aj domáci. Ukrývať by mala pozostatky šľachtickej rodiny Medňanských aj pána blízkeho hradu. Nie je vylúčené, že bolo pochovaní aj so šperkami.“

Richard Držka, historik, Záhorské múzeum Skalica: „V tom 16. storočí si tu panstvo nechalo spraviť kryptu a pochovávali sa sem ako tí zemepáni.“

Edward Zakowicz, správca farnosti: „Mal by byť tu pochovaný Melichar Balaši, ktorý bol panovníkom Plaveckého hradu.“

Redaktorka TV Markíza: „Podzemie kostola však môže ukrývať oveľa viac. Čo ak je táto miestnosť iba chodbou k niečomu väčšiemu?“

Peter Jurkovič, riaditeľ Krajského pamiatkového úradu Bratislava:

„Východná stena tej krypty zdá sa, že bola zamurovaná sekundárne a že za ňou pokračuje ďalší priestor.“

Redaktorka TV Markíza: „Domáci dúfajú, že krypta pomôže objasniť históriu Plaveckého hradu, aj že do obce pritiahne turistov.“

Anketa:

Opýtaný 1: „Hovorí starí teda, že je to pospájané chodbami až z hradu, ale čo ja na tom pravdy, to neviem.“

Redaktorka TV Markíza: „Isté je, že sa s kryptou spája nemalo legiend. Niektorým by domáci radi aj uverili.“

Anketa:

Opýtaný 1: „Rozprávajú starí ľudia, že tu by mal byť niekde poklad a že až bude veľmi zle v Sološnici, tak že by sa mal tu objaviť.“

Redaktorka: „Či budú peniaze na prieskum celého podzemia kostola zatiaľ nevedno. V Sološnici by ho však chceli sprístupniť aj širokej verejnosti.“

Ivana Vansová
TV Markíza, 12.10.2009

Kniha ich vraj baví

Nový bestseller Dana Browna si slobodomurárov získal

Slobodomurári tvrdia, že nová kniha Dana Browna, ktorá údajne poodhaľuje ich tajomstvá, sa im pozdáva.

Dlhoočakávané dielo sa opätovne zoberá tajuplným odborom. Autorovi však tentoraz k popularite nepomôže hnev, ktorý sa na neho spustil po zverejnení knihy Da Vinciho kód zo strany katolíckej cirkvi.

Slobodomurári si totiž vydanie knihy o nich samých pochvalujú.

„Sme knihou veľmi potešení.

Nie je v nej nič, čo by našu organizáciu urážalo,“ povedal Greg Levenston, veľmajster jednej z austrálskych lóží. Atmosféra tajomna, ktorou je kniha pretkaná, ľudí fascinuje. Slobodomurári, ktorí používajú rôzne tajomné symboly a rituály, boli pre Browna preto dobrým námetom.

Kniha však o „bratstve“ žiadnu šokujúcu pravdu neodhaľuje.

Napriek tomu sa očakáva, že sa z Brownovho nového diela predajú milióny kusov a slobodomurári tvrdia, že im to pomôže.

Kto sú slobodomurári?

Slobodomurári sa označujú ako „nadsnárodné filozofické bratstvo“, ktoré sa usiluje o „mravné a duchovné zušľachtenie“ ľudí a ľudstva podľa pravidiel prirodzenej etiky. Sú organizovaní v systéme tzv. lóží. Na Britských ostrovoch sa slobodomurári objavujú už v 16. storočí, prvá veľká lóža vznikla v Londýne 24. 6. 1717. Katolícka cirkev dlhodobo exkomunikovala svojich členov za príslušnosť k slobodomurárstvu.

Často sa im pripisuje snaha o celosvetové sprisahanie.

Medzi slobodomurárov patrili viaceré významné osobnosti svetovej histórie. Patrí k nim viacero amerických prezidentov či britských kráľov. Zo známych mien boli slobodomurári napríklad Mozart, Puškin či Casanova.

Patril k nim aj československý prezident Edvard Beneš, maliar Alfons Mucha, britský premiér Winston Churchill či automobilový priekopník Henry Ford.

Slobodomurárom bol aj taliansky premiér Silvio Berlusconi, ale toho už pred rokmi vylúčili. (amb)

Plus jeden deň, 13.10.2009

Boj proti hladu

Proti hladu vo svete bojujú originálne. Chlapci sa dievčatá z kresťanských spoločenstiev hrali v Leviciach divadlo. Výťažok z predstavenia posielajú na jedlo pre hladujúce deti najchudobnejších krajín sveta. Okrem toho im chcú pomôcť aj predajom medovníkov.

Redaktor: „Chlapci a dievčatá z Nitry pripravili benefičné divadelné predstavenie o stvorení sveta. S blížiacim sa svetovým dňom boja proti hladu smeruje pomoc Slovákov na Haiti. Je najchudobnejšou krajinou Latinskej Ameriky a hlad tam zabíja tisíce detí. Misionár Štefan Margeťák o tom vie svoje. Na Haiti žil tri mesiace.“

Štefan Margeťák, misionár v Haiti: „Ľudia nemajú moc čo jesť, lebo nevedia pestovať dobre, pestujú iba nejaké obilniny ako je ryža a kukurica.“

Redaktor: „Pomôcť hladujúcim vo svete môžeme všetci kúpou takýchto medovníčkov, ktoré sa práve predávajú v každom väčšom meste na svete.“

Redaktor: „Peňažný výťažok z nich pôjde o Latinskej Ameriky.“

Mária Berkešová, študentka: „Keď sme tento rok predávali medovníky, tak prispievali hlavne mladí ľudia.“

Redaktor: „Gazdinky v mestách a obciach upiekli státisíce týchto sladkostí, aby sa ich predalo čo najviac.“

Mária Berkešová, študentka: „Medovníky sú balené do celofánu, sú zviazané bielou stužkou a biela farba je kvôli tomu, že biela je symbolom chudoby.“

Anketa Levice:

Opýtaná 1: „Rada podporujem takéto charitatívne činnosti.“

Opýtaná 2: „Podporiť tých, čo sú hladujúci na tej Haiti, takže aspoň takto symbolicky.“

Opýtaná 3: „Aby aj oni mali akože na to čo potrebujú.“

Redaktor: „Finančná zbierka potrvá do 18. októbra.“

Kristián Libant, duchovný: „Tieto peniaze idú priamo na účet provincie

India nedá Albánsku

Matku Terezu

Dvanásť rokov po smrti katolíckej misionárky sa krajiny bijú o to, kde má byť pochovaná.

Na budúci rok si svet pripomenie sto rokov od narodenia najslávnejšej katolíckej sestry Matky Terezy. V súčasnosti prebieha hádka, kde by mali v tom čase byť uložené jej pozostatky.

Albánsky premiér Sali Berisha minulý víkend povedal, že chce, aby kosti misionárky, ktorá sa preslávila pomocou chudobným a chorým, previezli do Albánska. Matka Tereza zomrela pred 12 rokmi a v súčasnosti je pochovaná v indickej Kalkate. India chce, aby to tak aj zostalo.

Albáncom odkázala, aby s premiestnením kostí držiteľky Nobelovej ceny za mier nerátali. „Bola indickou občiankou a odpočíva vo svojej vlastnej krajine,“ povedal hovorca indického ministerstva zahraničia.

Matka Tereza je považovaná za najslávnejšiu Albánku. Narodila sa na území súčasného Macedónska. V Indii žila od roku 1929, väčšinu svojho života. O svojom pôvode raz podľa britských Times povedala. „Krvou som Albánka, občianstvom som Indka, vierou som katolícka sestra. Patrím celému svetu.“ (vas), SME, 15.10.2009

Na Slovensku je žiadúca pozvoľná finančná samostatnosť cirkvi

Na Slovensku je žiadúca pozvoľná finančná samostatnosť cirkvi. Štát by mal preto začať zásadnú diskusiu o novej komplexnej úprave financovania cirkvi a náboženských spoločností. Myslí si to minister kultúry Marek Mad'arič, ktorý inicioval dnešnú medzinárodnú konferenciu o financovaní cirkvi a náboženských spoločností v 21. storočí. Rádio ZET, 14.10.2009

sestier dcér kresťanskej lásky, kde naozaj tá garancia, že sa tie peniaze dostávajú tým najchudobnejším je vlastne najvyššia.“

Karol Mindák
TV Markíza, 12.10.2009

Náhodný sex skúšajú už štrnásťky

Vedci, ktorí sa venujú sondám do ľudskej sexuality, a učitelia výchovy k manželstvu a rodičovstvu sa v minulých dňoch stretli na medzinárodnej konferencii v Nitre. Vzájomný prienik problémov výskumu, teórie a pedagogickej praxe priniesol nové podnety, tvrdí docent Ivan Lukšík, jeden z organizátorov podujatia.

Vy sám ste na konferencii referovali o poznatkoch z nedávneho výskumu sexuálnej orientácie, životného štýlu a morálnej dilemy mladých ľudí, ktorí sa pravidelne schádzajú na hudobnom festivale Pohoda. Čím vás prekvapili výsledky?

- Zaujal nás pomerne vysoký podiel bisexuálne orientovaných, čiže ľudí, ktorí sú sexuálne aj citovo priťahovaní tak osobami opačného, ale aj rovnakého pohlavia. Prekvapujúci je najmä vysoký výskyt mladých žien a dievčat s bisexuálnou orientáciou.

Aký je vysoký?

- Tento výskum sme na Pohode robili opakovane, prvýkrát vlni a vždy na vzorke takmer 400 ľudí. Kým bisexuálnu orientáciu uviedlo vlni 23 a tohto roku okolo 20 % opýtaných žien, mužov bolo 7, respektíve 5,5 %. Priemerné čísla za celú vzorku sa teda pohybujú od 13 do 15 %, čo je výrazne viac, ako ukazujú iné prieskumy.

V ktorých demografických skupinách je najvyšší podiel bisexuálov?

- V kategórii 15- až 18-ročných uviedlo túto orientáciu až 26 percent opýtaných dievčat. Ale aj vo vekovej skupine 19- až 23-ročných to uviedlo ešte 18 % respondentiek.

Mnohí odborníci však tvrdia, že bisexualita je v takomto mladom veku len istá prechodná fáza, keď sa človek hľadá a postupne sexuálne vyhraňuje.

- Podľa nášho prieskumu to nieje celkom tak. Až 70 % opýtaných bisexuálnych mladíkov a mužov o svojej orientácii síce ešte pochybuje, ale rovnaké pochybnosti má už len 25 % opýtaných dievčat a žien. Samozrejme, v mnohých prípadoch ide o súčasť určitej životnej etapy a určitého životného štýlu, pre ktorý je príznačné experimentovanie. Čo je však alarmujúce toto experimentovanie sa spravidla deje v oblasti rizikovej sexuality.

Čo to znamená?

Celkove sa správajú ako bežní mladí ľudia. Muži majú svoju partnerku, ženy

partnera, majú s nimi sexuálny styk, ale v istých situáciách sú z nich zrazu bisexuáli. Čiže majú náhodné sexuálne styky s osobami rovnakého pohlavia, pričom veľmi často bez ochrany. Podľa nášho prieskumu najzriedkavejšie používajú ochranné prostriedky pri pohlavnom styku práve bisexuálne ženy a muži.

Aký je ich vzťah k nevere?

- Sú v tejto veci tolerantnejší ako heterosexuáli alebo homosexuáli. Pre každého druhého opýtaného bisexuála je nevera prijateľná.

Čo pre vás vyplynulo z výskumu?

- Populácii, ktorá sa schádza na letných hudobných festivaloch, treba venovať zvýšenú pozornosť, lebo sa častejšie vystavuje rizikovým sexuálnym aktivitám s možnými negatívnymi dôsledkami.

Nakoľko sú tieto aktivity spojené s užívaním alkoholu a drog?

- To sme na Pohode osobitne neskúmali, ale z našich predchádzajúcich výskumov vyplynulo, že užívatelia návykových látok sa podieľajú vyšším percentom na rizikových sexuálnych aktivitách, ako je napríklad náhodný pohlavný styk alebo sex bez prezervatívu či bez inej účinnej ochrany.

Dá sa povedať, že najnovšie vedecké výskumy sexuality nabúravajú predstavu o konzervatívnom a tak trochu prudernom Slovensku?

- Už pred desiatimi rokmi sme na základe výskumov upozornili, že naše sexuálne správanie nie je také konzervatívne. Už vtedy nám vyskočili až hrozivé čísla o rizikových, náhodných a nechránených sexuálnych stykoch.

Žiaľ, u nás nefunguje nielen sexuálna výchova, ale ani rôzne celoplošné kampane zamerané proti rizikovému nechránenému pohlavnému styku, ktoré zaberajú povedzme vo Švajčiarsku alebo v Holandsku.

Prečo je to tak?

- Švajčiarom neprekáža, ak je na bilbode zobrazený prezervatív alebo iné z posolstiev tohto druhu. Objektívnym meraním sa dokázalo, že tieto kampane sú tam efektívne. Tiež sa ukazuje, že vďaka účinnej sexuálnej výchove mladí ľudia nezačínajú s pohlavným stykom predčasne, že sa lepšie chránia a nepodstupujú zbytočné riziká.

Na Slovensku, naopak, sa stále nájdu duchovné authority, ktoré sú presvedčené, že práve sexuálna výchova pod-

necuje sexuálnu aktivitu mladistvých a chuť vyskúšať si „to“.

- To sú mýty. Nie je však výchova ako výchova. Dobrá sexuálna výchova je na Slovensku stále v plienkach.

Akú úlohu v tom zohráva odmietavý postoj cirkvi?

- Na vidieku, v menších obciach a najmä tam, kde pôsobí farár či katechéta s odmietavým postojom k sexuálnej výchove, musí niekedy učiteľka nabrat' veľa odvahy, aby sa na to vôbec dala. Určite je v ťažšom postavení ako jej kolegyňa na českom vidieku. Pritom legislatívne záväzky Slovenska nám prikazujú informovať a starať sa o sexuálne zdravie.

Pritom sa sexuálnej výchove doma, v rodine, venuje minimálna pozornosť.

- Pre väčšinu rodičov na Slovensku sú sexuálne témy pri výchove detí najmenej obľúbené. Nanajvýš ich poučia, že so sexom je najlepšie počkať do dospelosti. Výskumy však opakovane potvrdili, že takmer 40 % 15- až 18-ročných nečaká a už sexuálne žije.

Na tejto konferencii prezentoval tím mladých výskumníkov poznatky z pozorovania niektorých internetových zoznamiek. Už 14-ročné dievčatá sa tam ponúkajú na sexuálne hry a experimenty. Čo s tým?

- Tento spôsob zoznamovania prináša so sebou naozaj množstvo rizík.

Neplnoletí sa vystavujú nebezpečenstvu zo strany rôznych deviantov.

- Nevie, či sa to vôbec dá nejako regulovať technickými prostriedkami, v tom sa jednoducho nevyznám, ale problém nových možností komunikácie v oblasti sexuality treba nepochybne zahrnúť do sexuálnej výchovy. A to zrejme aj prostredníctvom niektorých produktov internetu.

Napríklad cez Facebook?

- A prečo nie? Veď je to priestor zaujímavý pre mladých ľudí. Možno práve tam možno naštartovať nejaký zmysluplný dialóg aj na niektoré intímne témy.

Vladimír Jancura
PRAVDA, 10.10.2009

Ivan Lukšík (48) sociálny psychológ, vedecký pracovník a vysokoškolský pedagóg. Prednáša na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave a výskumne pôsobí v Kabinete výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV. Zaoberá sa sociálnymi a výchovnými otázkami sexuality a rodu a medzigeneračnou komunikáciou.

Stretnutie univerzitných kaplánov

Hľadať účinné metódy pre pastoračnú vysokoškolskú činnosť bolo cieľom dnešného celoslovenského stretnutia univerzitných kaplánov, ktoré sa konalo v Nitre pod vedením predsedu Rady pre mládež a univerzity Konferencie biskupov Slovenska, biskupa Tomáša Galisa.

Redaktor: „16 univerzitných kaplánov z celého Slovenska dnes hodnotilo minulosť a plánovalo najbližšie nové aktivity.“

Hovorí predseda Rady pre mládež a univerzity Konferencie biskupov Slovenska, biskup Tomáš Galis: „Teraz hodnotíme aktivity, ktoré boli aj v rámci našich jednotlivých univerzitných pastoračných centier, no a do určitej miery už aj program na budúci rok, alebo ešte to, čo bude v rámci akademického roka, v budúcom kalendárnom roku, no a potom je aj zasa tá stránka taká informačná a tak isto potom aj stránka spirituálna.“

Redaktor: „Takéto stretnutie je pre univerzitných kaplánov nielen zdrojom informácií, ale aj povzbudením pre pastoračnú prácu.“

Tomáš Galis, biskup, predseda Rady pre mládež a univerzity Konferencie biskupov Slovenska: „Na týchto univerzitných pastoračných centrách ide naozaj o formáciu takého integračného mladého človeka, aby boli po každej stránke akosi pripravení, ale aj trochu tak odskúšaní, aby keď vychádzajú z univerzity, alebo z jednotlivých tých fakúlt, aby boli ako sa hovorí do koča aj do voza. Teda čo môžeme mať v rámci tých centier a tí kňazi, ktorí sú tam zodpovední, tak robíme programy.“

Redaktor: „Stretnutia sa konajú dvakrát za rok.“

Podľa slov nitrianskeho univerzitného kaplána Ľubomíra Hlada, účastníci si odnesú do svojho pôsobiska úlohu.“

Ľubomír Hlad, nitriansky univerzitný kaplán: „Sústrediť sa na prichádzajúcich teda prvákov, pretože práve v tých prvých mesiacoch sa študenti hľadajú, hľadajú isté zázemie, hľadajú aj možnosť duchovného, ale aj spoločenského, kultúrneho vyžitia, keď neprejavíme záujem z našej strany, tak prejavia iní veľmi radi.“

Miroslav Lyko
Rádio Lumen, 10.10.2009

O kresťanskej láske

Pred vyše dvoma tisícami rokov žil v starovekej Palestíne stolár, ktorého si história pamätá ako Ježiša z Nazaretu. Do dejín sa zapísal najmä tým, že svojimi myšlienkami a vo veľkej miere aj osobným príkladom položil základ pokrokovej filozofii, ktorá sa v krátkom čase stala nesmierne populárnou a z dnešného pohľadu nadčasovou. Ježiš sa zastával utlačaných, vyzdvihoval malých, chudobných a odvrhnutých, neštítal sa chorých.

Neodsudzoval odsúdených, bol priateľ k deťom, neodopieral nádej na nebo zločincovi ani padlým ženám. Jazykom dneška - vracal ľudskú dôstojnosť členom sociálne vylúčených a hendikepovaných skupín. Vtedajším pohľadárom prísnych a elitárskych náboženstiev vyrazilo jeho učenie dych.

Pre niektorých súčasníkov je Ježiš filozofom mieru a lásky, pre iných prvým hlásateľom moderných ideálov slobody, rovnosti a bratstva, dokonca prvým socialistom. Iní idú ešte ďalej (a tak trochu z druhej strany) a nazývajú ho svojím Bohom, Kristom, spasiteľom, vykupiteľom, Božím synom.

Posledne menovaní sú členovia cirkevných spoločenstiev, ktoré rozvíjajú dvojmiléniovú tradíciu spoločenstva reformných Židov založeného práve Ježišom. Keď sa povie rozvíjať tradíciu, myslí sa tým, že sa cirkvi za tých dvetisíc rokov pohli dopredu. Zmodernizovali sa veriaci aj hodnotári. Progres nastal aj v myšlienkovom sfére. Naposledy na Slovensku v kľúčovom koncepte kresťanskej lásky.

Pretože zatiaľ čo Ježiš liečil marmocných a vracal zrak slepým, niektorí súčasní kňazi riešia „komplikácie“ s hendikepovanými inak. Napríklad levočský dekan František Dluhoš vykázal začiatkom októbra z kostola nevidiace dievča s vodiacim psom. Stalo sa to v Chráme sv. Jakuba, ktorý je známy dielom Majstra Pavla

z Levoče. Kňaz sa vyjadril, že kostol je priestor pre Boží kult, preto tam psy nemajú čo robiť. Odvolal sa na cirkevné právo. Hoci všetci levočskí kňazi zďaleka nie sú rovnako pokrokoví ako on, pretože v tom istom meste, v rámci tej istej cirkvi dovolili nevidiacej navštevovať sväté omše aj s vodiacom psom, novátor si za svojím rozhodnutím stojí. Veď „pes je stále pes a môže reagovať nevyspytateľne. Do kostola chodievajú aj malé deti, starí ľudia, čo ak ich pes napadne...“ Ak chce dievča navštevovať chrám sv. Jakuba, má ju namiesto psa priviesť iní veriaci. Čo na tom, že vodiaci pes je špeciálne vycvičený na zvládanie hluku, náporu ľudí a stresových situácií, púšťajú ho do ambulancie lekára, do nemocnice, reštaurácie či obchodu...

Ježišove časy sú dávno preč a niektorí dnešní kňazi už asi nemajú ambície vracat' zrak slepým - ani akceptovať bytosť, ktorá im ho nahrádza. V SR neexistuje zákon, ktorý by správcom verejných budov a zariadení priamo prikazoval alebo zakazoval vpustiť dnu osoby s vodiacim psom. (Jestvuje iba norma, podľa ktorej možno vstup psa zakázať, ak ide o nemocničné priestory alebo ak sú v budove voľne položené potraviny. Vyhovárať sa na cirkevné právo je alibizmus. Všetko závisí od kňazovej dobrej vôle. Žeby sa tým mysleli aj hostie?) A aká je tá dobrá vôľa? Argument dekana Dluhoša „čo keby sa jedného dňa všetkých tisícpäťsto nevidiacich Levočanov rozhodlo prísť do kostola so svojimi psami“ hovorí za všetko: súcitiť a srdce boli možno moderné pred dvetisíc rokmi, kresťanská láska však nemôže stagnovať. Čo sa týka nás „staromilcov“, zažiť, ako tisícpäťsto nevidiacich so psami pred bránou kostola predsa len vracia dekana Dluhoša do „retro nálady“, by stálo za to, čo poviete?

SLOVO, 14.10.2009

Galileo vo Vatikáne

Vatikán pri príležitosti Medzinárodného roka astronómie zorganizoval výstavu 130 predmetov známeho astronóma Galilea, ktorého odsúdila inkvizícia. Chce tak dokázať, že veda a viera dokážu ísť ruka v ruku.

Medzi najcennejšími vystavenými predmetmi sa nachádza i rukopis Sidereus Nuncius a kópia prvého ďalekohľadu, ktorý sa používal na pozorovanie oblohy. Expozícia potrvá od piatka až do 16. januára 2010. JÁN FELIX, Šport, 15.10.2009

Prvý zápas pod krížom

Na viacerých veľkých a slávnych futbalových štadiónoch, napríklad na brazílskej Maracane, stoja kaplnky, kde veriaci futbalisti prosia Boha o pomoc a náklonnosť v zápase. V Južnej Amerike zájdu hráči tradične rozjímať pred obraz Ježiša Krista a takto duchovne posilnení vbiehajú na ihrisko.

Prvú kaplnku na futbalovom štadióne na Slovensku postavili v Žiline, teda v regióne, ktorý je silne religiózny. V plánoch modernizácie štadióna pod Dubňom ju architekt zasadil do medzery medzi východnú a južnú tribúnu, blízko k ihrisku, na dobre viditeľné miesto. Kaplnka susedí priamo so sektorom pre hosťujúcich fanúšikov, čo môže na nich pozitívne vplývať.

Plán na výstavbu kaplnky skrsol v žilinskom MŠK už dávnejšie, jeho realizácia súvisí priamo s prestavbou východnej tribúny.

Kaplnku, ktorá má prizemie i poschodie, požehná v nedeľu žilinský diecézny rímskokatolícky biskup Tomáš Galis počas približne polhodinového obradu o štvrtej popoludní, teda hodinu a pol pred výkopom šlágra corgoňligového kola Žilina - Slovan.

V kaplnke bude obetný stôl, ambona (z tejto vyvýšenej rečníckej plošiny sa historicky vyvinula kazateľňa) a obraz s náboženskou tematikou. Na krátkej ceremónii sa zúčastnia predstavitelia Žilinskej diecézy a MŠK Žilina.

„Práce na dokončení kaplnky pred jej nedeľným požehnaním už finišujú, „Kaplnka vytvorí novú dominantu futbalového štadióna pod Dubňom, ktorý tak dostane aj duchovný rozmer. Veľa slovenských futbalistov a trénerov sa pri vstupe na ligové trávniky prežehná a pozrie sa na nebo. Na žilinskom štadióne budú môcť pokľaknúť pred kaplnkou, na ktorej priečelí bude, samozrejme, umiestnený veľký kríž.

Cirkevní hodnostári si po slávnostnom posvätení kaplnky sadnú do hľadiska žilinského štadióna, aby zhliadli duel domácich so Slovanom. Dúfajme, že aj tento obrad prispeje k vyššej kultúre na tribúnach počas zápasu. konštatoval včera PR manažér žilinského MŠK Roman Grešo.

(Ieh), Šport, 15.10.2009

ŠtB je podozrivá z vraždy tajného kňaza

Objasnite ešte raz všetky okolnosti smrti inžiniera Přemysla Coufala - nebola to predsa len vražda? Generálnu prokuratúru žiada o obnovenie vyšetrovania Ústav pamäti národa. Problém je v tom, že od záhadného úmrtia uplynuli už takmer tri desaťročia.

V podaní, ktoré ústav odoslal včera prokuratúre, je však aj príloha s novými dokumentmi, ktoré by mohli poslúžiť ako dôkazné listiny. Sú z podzväzku 1. správy ŠtB (zahraničná rozviedka).

Coufal mal dva životy. Susedia a spolupracovníci ho poznali ako jemného a vzdelaného človeka, šikovného projektanta a znalca klasických jazykov. Zároveň však bol tajne vysväteným kňazom, opäť rehole benediktínov. Techniku vyštudoval na Morave, ale od roku 1955 žil v Bratislave a tu začal o niečo neskôr tajne študovať teológiu. V roku 1960 skupinu týchto študentov odhalila Štátna bezpečnosť.

„Coufal zrejme na nátlak ŠtB podpísal s ňou spoluprácu, ktorú ukončil v roku 1971,“ konštatuje historik Miroslav Lehký, ktorý sa prípadu venoval v rozsiahlej štúdií pred piatimi rokmi. „Podľa údajov zo zachovaných spisov ŠtB tohto obdobia dodával Coufal len správy týkajúce sa technických nedostatkov v projekcii.“ Ako tajne vysvätený kňaz však Coufal posielal správy do Vatikánu a adresuje ich najmä biskupovi Pavlovi Hnilicovi. Dôverné informácie sa týkajú vtedajších prorežimných kňazov a cirkevných hodnostárov v Československu, ich spolupráce s ŠtB. „Správy od Coufala obsahovali informácie, ktoré museli ŠtB vážne znepokojiť,“ myslí si Lubomír Morbacher, šéf sekcie dokumentácie ÚPN.

Vec prevzala ŠtB

ŠtB poverila úlohou vypátrať odsielateľa týchto správ špičkového agenta Ivana Fialu (krycie meno Prológ). Ten Coufala napokon identifikoval. Ďalší dvaja agenti - Miloš Dospiva a Anton Obranec z útvaru rozviedky umiestneného v Bratislave - dostali potom za úlohu prinútiť Coufala vypovedať o jeho kontaktoch v zahraničí. Keď to odmieta, nasleduje ustavičné sledovanie tajnou políciou a vydieranie.

Coufal chvíľami ustupuje psychickému nátlaku ŠtB a na schôdzkach v konšpiračnom byte priznáva, že je tajne vysväteným kňazom. Rozprával aj o niektorých svojich kontaktoch. Agenti však žiadajú čoraz viac - má vypracovať

kompletnú správu o svojej činnosti. Termín ďalšej schôdzky stanovili na 25. februára 1981, Coufal však už na ňu neprišiel. O deň na to kriminalisti otvárajú jeho byt a nachádzajú Coufala v strašnom stave mŕtveho. Podľa záznamu obhliadajúcej lekárky mal nebohy na mnohých miestach rezné, silne prekrvácané rany. Celé telo ležalo v kaluži čiastočne zaschnutej krvi. Zakrvavené boli záclony, koberec a dlážka, obraz skazy dotváralo rozbité sklo na knižnici. Jedna susedka pred kriminalistami vypovedala, že „v pondelok v noci sa strhla zo spánku na hlasný výkrik“ a na rinčanie rozbitého skla. Veliteľ výjazdovej skupiny však dostal z operačného strediska vysielačkou pokyn „urobiť len vizuálnu prehliadku“ s tým, že „vec prevezmú pracovníci ŠtB“. Už po novembri 1989 vypovedal, že úmrtie Coufala bolo jediným prípadom v jeho praxi s takýmto odkazom.

Ešte raz a dôkladne

V roku 1981 sa vyšetrovanie uzavrelo s konštatovaním: bola to najskôr samovražda. O desať rokov Generálna prokuratúra znovu otvorila kauzu, ale dospela k podobnému záveru. „Výsledky vyšetrovania s najväčšou pravdepodobnosťou svedčia o tom, že išlo o samovraždu,“ uviedla v uznesení z 28. júna 1991 vyšetrovatelka Generálnej prokuratúry SR. V priebehu vyšetrovania totiž neboli zistené nijaké skutočnosti, ktoré by umožnili vysvetliť smrť iným spôsobom.

Trestné stíhanie pre trestný čin vraždy bolo teda zastavené. Pred šiestimi rokmi sa pokúsilo o ďalšie obnovenie vyšetrovania združenie bývalých politických väzňov. „Generálna prokuratúra nám na náš podnet ani neodpovedala,“ tvrdí predseda združenia František Bednár. „Aj keby to nebola vražda, nestačí predsa skonštatovať, že niekto si siahol na život v dôsledku tlaku ŠtB a nikto za to nie je trestne stíhaný,“ dodal.

Teraz je tu podanie Ústavu pamäti národa. Morbacher je presvedčený že vyšetrovanie v roku 1991 sa neurobilo dôkladne, a nedostatočne objasnilo všetky okolnosti smrti. Vyšetrovatelka podľa neho uverila výpovediam takých svedkov, ako boli bývalí príslušníci ŠtB alebo kňaz, ktorý pochovával Coufala. Ten vypovedal, že týždeň pred smrťou mu Coufal hovoril o kuchynskom noži, ktorý „ho priťahuje. Vladimír Jancura

PRAVDA, 16.10.2009

Nemecký filozof, ktorý zabil Boha

Friedrich Nietzsche pochovával kresťanstvo. Jeho odkaz však prekrútili nacisti. Dnes patrí medzi najcitovanejších filozofov, inšpiroval spisovateľov aj hudobníkov. Jeho dielo prežilo aj znásilnenie nacistami, aby sa potom stalo ešte slávnejším. Friedrich Nietzsche, ktorý sa narodil pred 165 rokmi, však nálepku filozofa odmietal. Pripúšťal, že je nanajvýš tým posledným filozofom.

Čo sa presne 3. januára 1889 stalo, je doteraz záhadou. Najčastejšie opakovaná verzia hovorí o tom, že Friedrich Nietzsche sa psychicky zrútil, keď videl, ako šľahajú koňa. Kráčal po turínskom Piazza Carlo Alberto, keď na opačnom konci zazrel trpiace zviera. Rozbehol sa k nemu, hodil sa mu okolo krku a zrútil sa k zemi.

To je pre mnohých moment, keď profesor klasickej filológie stratil kontrolu nad svojím životom. Jeho dielo neskôr zneužili nacisti, o dožívajúceho blázna sa starali matka a sestra. Nietzsche však nikdy celkom nebol pánom svojho osudu - vážnymi zdravotnými problémami trpel aj predtým. Možno práve preto medzi jeho najdôležitejšie odkazy patrí ideál jednotlivca úplne oslobodeného od sebaklamov, ktoré si vybral sám, aj ktoré mu vnucuje spoločnosť.

Najmladší profesor

Keď sa Nietzsche v roku 1844 narodil v mestečku pri Lipsku, dostal meno po pruskom kráľovi, ktorý v ten deň oslavoval 49. narodeniny. Napriek tomu, že aristokracia (duchovná) sa neskôr stala jedným z jeho najobľúbenejších slov, nepochádzal zo šľachtickej, ale z farárskej rodiny. Pokračovať v šľapajach mŕtveho otca mal aj mladý Friedrich. Teológiu však vydržal študovať len jeden semester.

Jeho viera neprežila rozpor s esejami Davida Straussa, ktoré kresťanské myšlienky spochybňovali. Presedlal teda na klasickú filológiu v Lipsku a napredoval rýchlo. Už ako 24-ročný získal profesúru vo švajčiarskom Bazileji a dodnes je na zozname najmladších profesorov vôbec.

Ďalším zlomom v živote učiteľa latinčiny a starogréčtiny bolo stretnutie s nemeckým skladateľom Richardom Wagnerom. Mladému profesorovi otvoril dvere do umeleckých kruhov. Jeho prvú publikovanú knihu, ku ktorej ho wagnerovci inšpirovali, však filologická komunita neprijala s nadšením.

Rebel proti morálke

Po roku 1876 sa nakoniec Nietzsche síce bolestne, no odhodlane rozšíril aj s Wagnerom. Prekážal mu jeho obdiv „germánskej kultúry“ aj životný pesimizmus. „Nemôžem počúvať toľko Wagnera, začnem cítiť nutkanie dobyť Poľsko,“ vyjadril sarkasticky možno to, čo si myslel aj Nietzsche, o desaťročia neskôr režisér Woody Allen. Nacionalizmus a zvlášť ten nemecký sa Nietzschemu bridil. „Nemci sú veľký národ len preto, že jeho ľudia majú v žilách toľko poľskej krvi,“ napísal s odkazom na svoj údajný poľský šľachtický pôvod.

V roku 1879 Nietzsche na svoju bazilejskú profesúru rezignoval pre zdravotné problémy. Premiestňoval sa z miesta na miesto, hľadal tú správnu klímu a snažil sa preraziť ako nezávislý filozof. Pred sebou mal ešte desať rokov života pri zmysloch.

O to zlostnejšie útočil na veci, ktoré si nikto nedovoľoval spochybníť. „Sokrata a Platóna som poznal ako symptómy úpadku, ako nástroje gréckeho rozkladu,“ útočil na základy západného myslenia. Kresťanstva a jeho morálky, ktoré považoval za nanútenú ilúziu, sa týka aj jeho najznámejší citát. „Boh je mŕtvy... A my, zabili sme ho my,“ napísal Nietzsche. Tradičnú a pokryteckú západnú etiku chcel nahradiť novou, kde väčšiu rolu zohráva moc. Zrodil sa svet mimo dobra a zla, nadľovka a vôľa k moci.

Nadvláda jednej rasy nad druhou mu však nič nehovorila, písal o duchovnej aristokracii.

Nálepku filozof však Nietzsche odmietal. Vo svojom asi najznámejšom diele Tak hovoril Zarathustra sa ústami proroka novej morálky nazval len „posledným filozofom“.

No myšlienky mu krížili choroby, ktoré sa s vekom iba zhoršovali. Od detstva trpel migrénami a bolesťami žalúdka, z armády si priniesol záškrť a dyzentériu. Syfilis, ktorým sa nakazil údajne u prostitútky, ho podľa niektorých priviedol až k bláznovstvu.

Obet' vlastnej sestry

Keď ako 54-ročný stratil kontrolu nad svojím telom aj duchom, ujala sa ho jeho sestra Elisabeth. Blúznivý Nietzsche na posteli sa stal len maskotom vlastného archívu vo Weimare, ktorý zriadila. Hoci sám filozof sa od antisemitizmu jasne dištancoval, anitsemítka

Elisabeth jeho diela vydávala v nebyvalých nákladoch. Scenzurované.

„Nietzscheho archív“ trikrát navštívil aj sám Führer, ktorý ho vyhlásil za „centrum nacionálne socialistickej ideológie“. Nadšená Elisabeth mu za to vraj venovala bratovu paličku.

Rehabilitácie sa Nietzsche dočkal až omnoho neskôr. Jeho vplyv citovali Sartre, Foucault a Derrida, ale aj hudobník skupiny Doors Jim Morrison. Spory o to, nakoľko je Nietzsche sám vinný za zneužitie svojich myšlienok, sa vedú doteraz. Mnohí ho pripisujú jeho špecifickému štýlu plnému ostrého vtipu a dvojzmyslov. Možno aj preto nemá žiadnych priamych nasledovníkov a on sám je slepou uličkou filozofie. Presne, ako si prial.

Pavol Szalai, SME, 15.10.2009

Kaliňák kúpil policajtom patróna

Minister vnútra verí svätému Michalovi. Vyše dvadsiatim tisícom slovenských policajtov bude v boji s mafiou a organizovaným zločinom pomáhať obraz ich patróna svätého Michala. Originál maľby a tristo kópií tohto ochrancu vyšlo rezort vnútra Roberta Kaliňáka na 7 500 eur (226-tisíc Sk).

Iniciatíva vyšla od biskupa pre ozbrojené zložky Františka Rábeka, ktorý sa s ministrom Kaliňákom dohodol na uctievaní patróna policajtov. „Všade vo svete je zvykom, že rôzne stavovské organizácie si svojho patróna ctia,“ zdôvodňoval Rábek. Minister sa vraj na jednej akcii zaujímal o to, kto je patrónom policajtov. Vtedy skrsla myšlienka vytvoriť obraz pre slovenských mužov zákona, ktorý by im pripomínal, že každodenný boj so zlom má zmysel. Obraz namaľoval akademický maliar Stanislav Lajda. Spolu s prípravou mu to trvalo 2 mesiace.

Originál už od začiatku mesiaca visí na ministerstve vnútra, ďalších 300 reprodukcí putovalo na policajné riaditeľstvá. Na plátne je zobrazený patrón policajtov, ako bojuje proti drakovi, ktorý predstavuje zlo.

BRAŇO KARVAŠ
Plus jeden deň, 15.10.2009